

AENIGMATA LATINA MAIORES 2024/25.

1. forduló
2024. november 22.

A feladatlap három részből áll. A megoldáshoz használhatsz nyomtatott vagy internetes szótárakat, kézikönyveket, bármilyen internetes forrást.

I. Oktatási alapelvek

Az idei, hétköznapiokról szóló verseny az „Antik napközi” címet viseli: az alábbi bekezdésben néhány fontos tanácsot fogsz olvasni arról, hogyan érdemes egy tanárnak zsenge korú tanítványaihoz viszonyulni – nem feltétlenül csak a római korban!

1. Olvasd el és fordítsd le a részletet!

Bonus grammaticus non tam imprudens aetatum¹ est, ut cogitet protinus instandum esse minoribus discipulis et operam optimam exigendam² esse. Scilicet oportebit cavere, ne aliquis, qui studia diligere nondum potest, oderit illa, nec reformidet difficultatem semel perceptam³ etiam ultra rudes annos. Lusus hic sit! Discipulus rogetur, laudetur et gaudeat se responsisse recte. Contendat aliis discipulis interim et saepius vincere se putet; evocetur etiam praemiis, quae capit⁴ illa aetas.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

¹ *aetas*, -atis f plur. gen.-ban, fordítsd így: „korosztályokat illetően”

² *exigo* 3, ebből a jelentésből indulj ki (activumban): „elvégez, megcsinál”

³ *perceptus* 3, fordítsd így: „már megtapasztalt”

⁴ *capio* 3, fordítsd így: „fogékony” valamire

2. Keresd ki a grammatikai példát a szövegből a meghatározásokhoz! Ügyelj arra, hogy az egyik sor üresen fog maradni!

- a) alapfokú adverbium:
- b) futurumban álló igealak:
- c) erős i tövű melléknév:
- d) infinitivus perfectus:
- e) 5. declinációba tartozó főnév:
- f) visszaható névmás:
- g) félig álszenvedő ige:

3. Szerinted hogyan viselkedjen egy kisdíák a tanárával szemben? Fogalmazz meg latinul két jótanácsot egy tanítvány számára! Használj imperativusokat és/vagy az *oportet* szinonimáit!

- a)
- b)

II. Illemtani alapok

Ifjabb Plinius levélgyűjteménye gazdag forrásanyagot jelent a római császárkor 1–2. századi mindennapjairól. Az alábbi beszámoló szerint a prózáíró egy olyan lakomán vett részt, ahol a házigazda különbséget tett vendégei között: a tehetősebbek számára elegánsabb, a többieknek silányabb minőségű edényeket készített elő – és persze különböző ételeket és italokat szolgáltak fel, amelyről Pliniusnak is megvolt a véleménye.

Olvasd el az alábbi levélrészletet, majd oldd meg a kapcsolódó feladatokat! A fordítást nem kell leírnod.

Vinum etiam parvolis lagunculis in tria genera descripserat, aliud sibi et nobis, aliud minoribus amicis – nam gradatim amicos habet –, aliud suis nostrisque libertis. Animadvertit, qui mihi proximus recumberet, et an probarem, interrogavit. Negavi. 'Tu ergo' inquit 'quam consuetudinem sequeris?' 'Eadem omnibus pono; ad cenam enim, non ad notam invito, cunctisque rebus exaequo, quos mensa et toro aequavi.' 'Etiamne libertos?' 'Etiam; convictores enim tunc, non libertos puto.' Et ille: 'Magno tibi constat.' 'Minime.' 'Qui fieri potest?' 'Quia scilicet liberti mei non idem, quod ego bibunt, sed idem ego, quod liberti.'

1. Húzd alá a dőlt betűvel szedett két lehetőség közül azt a szót vagy szerkezetet, amellyel ha kiegészül a mondat, annak jelentése tükrözi a levélrészlet tartalmát.

- a) Convivae *sedentes* / *reclinantes* colloquebantur.
- b) Plinius conviva hospitalis *optimum* / *pessimum* vinum bibit.
- c) Conviva recumbens *iuxta Plinium* / *procul Plinio* eum quaesivit.
- d) Plinius respondebat se *non* / *maxime* probare hunc morem.
- e) Plinius domi bibit *aliud* / *idem* vinum, quod liberti eius.
- f) Cena Plinii *numquam* / *semper* sumptuosa est.

2. Figyeld meg az alábbi, lakomát ábrázoló mozaikot, majd dönts el, hogy az állítás igaz (V) vagy hamis (F)! (Az üres négyzetekre a következő feladatban lesz szükséged.)

- a) Unus convivarum paene in medio dormit.
- b) Omnes viri depicti recumbentes in toro convivantur.
- c) Pavimentum triclinare plenum ossium est.
- d) In pictura animalia non solum edenda depicta sunt.
- e) In omnibus mensis carnes appositae sunt.
- f) Omnes convivae aetate aequales sunt.

3. A római lakomákon változatos témában zajlott a diskurzus, úgyhogy mi kiválasztottunk néhány szereplőt és megpróbáltunk olvasni hétköznapi gondolataikban. Olvasd el az alábbi fiktív idézeteket, majd írd be a kép üres négyzeteibe a betűjeleket ahhoz az alakhoz, akihez leginkább illene a mondat! (A fordítást nem kell megadnod.)

- a) *Funde mulsum citius!*
- b) *Ego hanc carnem tenens robustissimus videor vobis.*
- c) *Accipe hoc et egressus triclinariis claude portas!*
- d) *Semper solus sedeo...*

III. Ne ítélj első látásra!

A következő képen látható falfestmény egy házaspárt, Terentius Neót és feleségét ábrázolja: a kép bizonyos részletei tanultságukat, értelmiségi státuszukat hivatott hangsúlyozni, de nem író-költőként ismeri őket az utókor.

1. Válaszolj a falfestménnyel kapcsolatos kérdésekre latinul!

a) *Haec pictura reperta est in urbe iuxta montem Vesuvium. Quae urbs illa est?*

.....

b) *Terentius Neo pistor fuit. Quid ciborum fecit vivus?*

.....

c) *Terentius Neo volumen tenet in manu dextra. Quam partem faciei eius id tangit?*

.....

d) *Uxor Terentii Neonis tabellas tenet in manu laeva. Quid vides in manu dextra eius?*

.....

e) *Describe colorem vestium!*

.....

2. Mit gondolsz, miért volt fontos számukra, hogy tanultakként tűnjenek fel az előtt, aki látta az őket ábrázoló festményt? Fogalmazd meg a válaszod magyarul!

.....

.....

.....